

Інше

УДК 338.48

Салига Андрій Богданович

аспірант

*Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського*

Salyha Andrii

*Postgraduate Student of the
Lviv State University of Physical Culture
named after Ivan Boberskyi*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

PROBLEMS AND PROSPECTS OF INCLUSIVE TOURISM DEVELOPMENT IN THE LVIV REGION

***Анотація.** Важливою тенденцією розвитку туризму сьогодні є створення доступного середовища для усіх категорій туристів, у тому числі й для людей з інвалідністю. Через бойові дії, спричинені збройною агресією РФ проти України, кількість людей з інвалідністю в Україні стрімко зростає та станом на 2023 рік становить близько 3 млн. людей, зокрема понад 200 тис. у Львівській області [7]. Таким чином, зростає потреба в організації доступного туристичного середовища для воїнів та мирних жителів, які перебували в зоні бойових дій та постраждали від війни.*

Туризм сприяє соціалізації та адаптації таких людей до повноцінного життя у суспільстві. Забезпечення відповідних умов доступності та безбар'єрності для людей з інвалідністю є одним з пріоритетних напрямів розвитку у Львівській області. Таким чином, зростає потреба в організації

доступного туристичного середовища для постраждалих від війни.

Інклюзивний туризм має стати потужним інструментом відновлення таких осіб та повернення їх до нормально життя. Важливу роль у цьому процесі має відігравати державна підтримка.

Ключові слова: туризм, доступність, інклюзивність, люди з інвалідністю.

Summary. An important trend in tourism development today is the creation of an accessible environment for all categories of tourists, including people with disabilities. Due to the hostilities caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, the number of people with disabilities in Ukraine is rapidly increasing and, as of 2023, amounts to about 3 million people, including more than 200,000 in the Lviv region [7]. Thus, the need to create an accessible tourism environment is growing for both soldiers and civilians who were in the combat zone and suffered from the war.

Tourism facilitates the socialization and adaptation of such individuals to a full life in society. Ensuring appropriate conditions of accessibility and barrier-free environments for people with disabilities is one of the priority areas of development in the Lviv region. Therefore, the need to organize an accessible tourism environment for those affected by the war is increasing.

Inclusive tourism should become a powerful tool for the recovery of such individuals and for their return to normal life. Government support should play an important role in this process.

Key words: tourism, accessibility, inclusiveness, people with disabilities.

Мета статті: пошук проблем розвитку інклюзивному туризму у Львівській області.

Методи дослідження: аналіз, синтез та узагальнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інклюзивний туризм полягає у забезпеченні рівних прав усіх людей на відпочинок, культурне життя та дозвілля. Інклюзивність туризму полягає не лише у створенні спеціальної інфраструктури, але й у пристосуванні туристичного продукту для людей з інвалідністю та осіб «третього віку». В науковій літературі проблематика організації туризму для осіб з інвалідністю висвітлена у працях О. Бейдика, О. Топалової [1]., О. Бейдика [2]., О. Волошинського [3]., О. Васька [4], В. Кухаренка [5], S. Darcy [6] та ін.

О. Бейдик вважає, що адаптивний туризм – це складова суспільного туристичного руху, вид фізичної реабілітації, оздоровлення та інтеграції людей з обмеженими фізичними можливостями, чинник соціальної реабілітації як для відносно здорових людей похилого віку, так і для осіб з інвалідністю [1; 2].

О. Топалова дає таке визначення: адаптивний туризм – це відносно новий вид туристичної діяльності, розрахований на людей з обмеженими фізичними можливостями, який є видом адаптивної рухової рекреації та сприяє фізичній реабілітації, оздоровленню та соціальній інтеграції особливої соціальної категорії населення [1].

Хоча Львівщина є серед лідерів інклюзивного туризму в Україні, однак туристичний ринок ще не повністю готовий до надання туристських послуг, а рекреаційні зони не завжди є доступними для таких осіб. Недостатня вивченість окреслених проблем та їх практичне значення для туристичної сфери зумовили актуальність обраної теми дослідження.

Результати дослідження. Повномасштабна війна в Україні кардинально змінила життя суспільства за останні роки. Вона внесла свої корективи у всі сфери життя населення, в тому числі і в сектор туризму. Незважаючи на активні воєнні дії в численних регіонах нашої країни, галузь туризму продовжує свою роботу.

Історично так склалося, що Львівщина є стратегічно важливим

регіоном України, який займає особливе місце в політичному, економічному та культурному житті держави. Водночас область є регіоном, де перспективи туристичної та курортної галузі були й залишаються одними з найперспективнішими в Україні [9].

Серед основних проблем, які гальмують розвиток туризму у Львівській області варто звернути увагу на наступні:

- 1) політична нестабільність. Львівська область знаходиться не в зоні активних бойових дій та є відносно безпечним регіоном України, проте це створює негативний імідж серед іноземних туристів;
- 2) економічна нестабільність. Значна частина населення України зіштовхнулася зі скороченням доходів, що значним чином вплинуло на можливість подорожувати;
- 3) інфляція та підвищення цін. Сьогодні більшість населення України не можуть дозволити собі навіть поїздки в межах країни;
- 4) значне скорочення міжнародних туристичних потоків. Зараз основна категорія іноземних туристів, які відвідують Львівщину, це волонтери та журналісти;
- 5) зменшення кількості працівників туристичної індустрії, що пов'язано з мобілізацією та еміграцією, призводить до дефіциту персоналу.

Інклюзивний туризм - це форма туризму, яка включає в себе процес співпраці між різними учасниками сфери туризму, який дозволяє людям з особливими потребами функціонувати незалежно, на рівних умовах з почуттям власної гідності через надання універсальних туристичних продуктів, послуг і середовища.

Інклюзивний туризм включає в себе комплекс заходів (фізична, інформаційна, сервісна, цифрова та культурна доступність), що роблять подорожі можливими для всіх груп населення.

З метою визначення необхідності розвитку інклюзивного туризму

варто проаналізувати статистичну інформацію по Львівській області відносно загальної кількості осіб з інвалідністю в Україні.

Таблиця 1

Кількість осіб з інвалідністю за регіонами на 01.01.2021

	Усього	У тому числі			
		I групи	II групи	III групи	діти
Україна	2 724 082	215 020	897 086	1 449 053	162 923
Львівська область	213 759	16 880	50 283	135 346	11 250

В таблиці 1 відображена інформація, яка представлена у статистичному збірнику «Соціальний захист населення України у 2020 році» [8].

Аналізуючи дану таблицю, варто наголосити на тому, що загальна кількість осіб з інвалідністю у Львівській області найбільша серед усіх областей та має частку 7,8% від загальної кількості по Україні. Дана ситуація вимагає значної уваги до осіб з обмеженими можливостями та забезпечення їх прав на рівні можливості з здоровими людьми та доступність до усіх благ.

Однак, розвиток доступного туризму у Львівській області гальмує наступне: не облаштованість транспортних засобів для колісних крісел, недостатня кількість готельних номерів, які пристосовані для осіб з інвалідністю, недостатня кількість кваліфікованого персоналу для обслуговування таких осіб, відсутність достовірної інформації про рівень доступності туристичних об'єктів. Інклюзивний туризм полягає у забезпеченні рівних прав усіх людей на відпочинок, культурне життя та дозвілля. Інклюзивність туризму полягає не лише у створенні спеціальної інфраструктури, але й у пристосуванні туристичного продукту для людей з інвалідністю.

Львівщина активно залучається до міжнародних ініціатив сталого туризму. Потрапляння Львова до престижних списків добрих практик

підвищує довіру та відкриває нові можливості для партнерів, фінансування та експертної співпраці.

У регіоні вже реалізуються інклюзивні маршрути, тренінги та інформаційні кампанії, підтримані міжнародними організаціями. Їх можна поширювати на інші громади області, створюючи мережу доступних локацій.

Створення інтерактивної карти доступності, мобільних додатків, аудіогідів, віртуальних турів або функцій тактильної навігації може значно спростити планування подорожей. Ці рішення є менш витратними, ніж реконструкція інфраструктури, але дають швидкий і помітний результат.

Старіння населення, збільшення кількості ветеранів та осіб з новими потребами після поранень, а також велика кількість сімей із маленькими дітьми створюють стійкий внутрішній попит на безбар'єрні послуги. Це забезпечує економічну доцільність довгострокових інвестицій у доступність.

Позиціонування Львівської області як регіону, дружнього до людей з інвалідністю, може стати конкурентною перевагою. Такий підхід відповідає європейським тенденціям і стандартам, що сприятиме інтеграції в міжнародні туристичні мережі та збільшенню туристичних потоків.

Інклюзивний туризм є необхідною умовою сталого розвитку Львівської області та важливим інструментом соціальної інтеграції. Незважаючи на наявні проблеми, від інфраструктурних та транспортних бар'єрів до інформаційної закритості й нестачі кваліфікованого персоналу, регіон має значний потенціал для створення сучасного безбар'єрного туристичного простору.

Реалізація цього потенціалу можлива за умови комплексного підходу: проведення аудиту доступності, створення цифрових сервісів, підготовки персоналу, модернізації окремих туристичних маршрутів і впровадження системної політики на рівні області.

Висновок. Львівська область має усі передумови для соціалізації і реабілітації таких осіб. Інклюзивний туризм має стати інструментом відновлення Львівської області, повернувши осіб з інвалідністю до нормального життя. Наявні інфраструктурні, інформаційні, сервісні й транспортні проблеми зумовлюють потребу у системному підході до формування безбар'єрного середовища. Необхідно створювати можливості та умови для розвитку доступного туризму шляхом розбудови спеціальної інфраструктури, підготовки професійного кваліфікованого персоналу та дбати про інформаційне забезпечення туристичних послуг. З кожним роком туристичний потік збільшується, розширюється коло цільових груп споживачів та зростає потреба у розробці й розвитку туристичних послуг для всіх, зокрема, для людей з інвалідністю. Стратегія повинна включати наступне: розвиток транспортної інфраструктури, закладів харчування, розміщення туристів, збільшення кількості доступних програм, розвиток системи інформаційного забезпечення доступних туристичних послуг. У межах фінансового забезпечення даної стратегії запропоновано використовувати додаткові внутрішні джерела фінансування, такі як вдосконалення адміністрування туристичного збору, створення місцевих фондів розвитку туризму, до яких мають спрямовуватись надходження від сплати туристичного збору, відповідно, з подальшим їх використанням на покращення доступності.

Реалізація даних кроків дозволить залучити додаткові кошти для фінансування стратегії розвитку доступного туризму у Львівській області.

У перспективі це сприятиме соціальній інтеграції, підвищенню якості життя мешканців та зміцненню туристичної привабливості Львівської області на національному й міжнародному рівнях.

Література

1. Бейдик О.О., Топалова О. І. Адаптивний туризм: передумови та

перспективи розвитку, лідери Духу і Волі. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 402 с.

2. Бейдик О. О. Класифікація та нові типи адаптивного туризму. *Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку* : матеріали II-ї міжнар. наук.-практ. конф., 16 вересня 2014 р. Черкаси: Брама-Україна. 2014. С. 8–13.

3. Волошинський О., Горбацьо І., Мацелюх А., Сварник М. Теорія і практика організації активного відпочинку та туризму для неповносправних осіб: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2009. 128 с.

4. Васько О.О., Бутенко В.Г, Шаповалова О.В. Дистанційне навчання: досвід використання, проблеми, перспективи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2020. Вип. 2. С. 59-67.

5. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні. Колективна монографія. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня». 2020. 409 с.

6. Darcy, Simon, Bob McKercher, and Stephen Schweinsberg. From tourism and disability to accessible tourism: A perspective article. *Tourism Review*. 2020. 75.1. P. 140-144.

7. World Health Organization. URL: <https://www.who.int/home> (дата звернення: 07.07.2025).

8. Соціальний захист населення України у 2020 році : статистичний збірник. *Державна служба статистики України*. Київ, 2021. 60 с.

9. Ступень М., Дудяк Р., Ступень Р., Рижок З. Проблеми розвитку галузі туризму у Львівській області. *Аграрна економіка*. 2018. Т. 11, №3-4. С. 48–54.